

Slimme meters helpen bij het balanceren van het net

De wereld verandert en de manier van stroom opwekken, invoeden en verbruiken ook. Dit heeft invloed op ons elektriciteitsnet en daarmee ook op allerlei systemen en processen daaromheen. Om deze systemen en processen aan alle veranderingen aan te passen voeren netbeheerders en marktpartijen continu verbeteringen door. Dit maakt ons energiesysteem flexibel, duurzaam en toekomstbestendig. Collectieve Slimmemeterallocatie (uit het [programma Allocatie 2.0](#)) is hier een voorbeeld van.

Collectieve slimmemeterallocatie betekent dat regionale netbeheerders dagelijks en achteraf de kwartierstanden van slimme meters mogen uitlezen. En dat ze deze gegevens gebruiken voor het toewijzen van de totale verbruikte en ingevoede hoeveelheid elektriciteit aan balanceringsverantwoordelijken. Maar hoe werkt dat precies? Waarom is het nodig en wat zijn de voordelen? Je leest er alles over in onderstaande veelgestelde vragen over collectieve slimmemeterallocatie.

Veelgestelde vragen collectieve slimmemeterallocatie

Waarom moet het elektriciteitsnet altijd in balans zijn?

Voor de elektriciteitsmarkt is het belangrijk dat vraag en aanbod van energie in balans is. Er moet namelijk altijd evenveel energie het elektriciteitsnet in als eruit gaat. Het elektriciteitsnet is dus altijd in balans. Gebeurt dit niet, dan kunnen er storingen in het elektriciteitsnet ontstaan. Dit kan leiden tot uitval van elektriciteit in bepaalde gebieden. Bedrijven en consumenten kunnen dan tijdelijk geen gebruikmaken van het elektriciteitsnet.

Wie zorgen voor het in balans houden van het elektriciteitsnet?

Binnen de elektriciteitsmarkt zijn bepaalde marktpartijen verantwoordelijk voor het in stand houden van de balans van het elektriciteitsnet. Deze marktpartijen worden ook wel balanceringsverantwoordelijken genoemd. Een klant heeft een aansluiting op het elektriciteitsnet en iedere aansluiting waar elektriciteit geleverd wordt, heeft zo'n balanceringsverantwoordelijke. Balanceringsverantwoordelijken zorgen ervoor dat er per kwartier in totaal evenveel elektriciteit op het net wordt gezet als al zijn aansluitingen afnemen. Voor de meeste klanten zorgt de leverancier ervoor dat een aansluiting een balanceringsverantwoordelijke heeft. Hier merk je als klant helemaal niets van.

Hoe werkt het inschatten en verrekenen van onbalans op het elektriciteitsnet?

Balanceringsverantwoordelijken moeten vooraf doorgeven hoeveel energie ze denken dat hun aansluitingen gaan verbruiken of invoeden. Als landelijk netbeheerder is TenneT verantwoordelijk voor het borgen van de energiebalans. Als het energienet uit balans dreigt te raken kan TenneT bijsturen met regelvermogen en soms met noodvermogen. In het allocatieproces krijgen de balanceringsverantwoordelijken achteraf de totaal verbruikte en ingevoede elektriciteitsvolumes toegewezen van de aansluitingen waarvoor ze verantwoordelijk zijn. De vooraf doorgegeven geschatte hoeveelheid energie moet zo veel mogelijk overeenkomen met de achteraf toegewezen verbruikte en ingevoede energie. Het allocatieproces wordt gebruikt om de kosten van het bijsturen van de balans door TenneT te verrekenen met balanceringsverantwoordelijken die onbalans hebben veroorzaakt.

Waarom komt er een nieuwe manier van het toewijzen van elektriciteitsvolumes (alloceren)?

Voor het toewijzen van elektriciteit maken we onderscheid in grootverbruikers en kleinverbruikers. Dankzij meters die op afstand uitgelezen worden, weten we nauwkeurig wat grootverbruikers verbruiken of invoeden. Bij kleinverbruikers konden we het verbruik en de invoeding lange tijd niet nauwkeurig meten. De meterstanden werden vaak maar één keer per jaar doorgegeven of uitgelezen. Daarom maakten we een inschatting van het verwachte verbruik en invoeding aan de hand van algemene profielen en historische jaarvolumes per aansluiting. Die profielen schatten in hoeveel huishoudens en kleinere bedrijven gemiddeld per kwartier verbruiken of invoeden aan het elektriciteitsnet. Door de komst van allemaal nieuwe manieren van opwekken en verbruiken van elektriciteit is deze methode niet meer geschikt.

Waarom is alloceren met profielen en historische jaarvolumes niet meer geschikt?

Allocatie met profielen en historische jaarvolumes is niet meer geschikt. De reden hiervoor is dat elektriciteitsverbruik en -invoeding steeds variabelere en onvoorspelbaarder wordt. Vroeger zorgden alleen energiecentrales voor elektriciteit. Elektriciteit 'stroomde' in één richting naar de eindgebruikers toe. Maar tegenwoordig wordt ook decentraal elektriciteit opgewekt door bijvoorbeeld zonnepanelen. Hierdoor 'stroomt' elektriciteit niet meer één richting op gedurende de dag.

Ook zijn verbruikspatronen veranderd. In het verleden kenden consumenten en bedrijven ongeveer dezelfde verbruikspatronen en jaarverbruiken. Maar de diversiteit en onvoorspelbaarheid is steeds groter aan het worden. Denk daarbij maar aan zonnepanelen op daken. De hoeveelheid elektriciteit die aan het net geleverd wordt, hangt af van de hoeveelheid zonnepanelen, de ligging ervan en het eigen verbruik tijdens opwek van zonne-energie. Of denk ook aan de groei van de verschillende soorten systemen voor verwarming en koeling van huizen, met ieder andere verbruikspatronen. De diversiteit en de combinaties energieoplossingen nemen in de toekomst alleen maar toe. Daarnaast fluctueert de prijs steeds sterker gedurende de dag. Daarom zijn we hard toe aan een andere manier van alloceren. We hebben behoefte aan een systeem dat energiehoeveelheden toewijst op grond van werkelijke data in plaats van aannames. Collectieve slimmeterallocatie is dit nieuwe, toekomstvaste systeem.

Wat is collectieve slimmeterallocatie?

Door collectieve slimmeterallocatie mogen regionale netbeheerders dagelijks de kwartierstanden van de slimme meters uitlezen. En ze mogen deze gegevens gebruiken voor het toewijzen van de totale verbruikte en ingevoede hoeveelheid elektriciteit aan balanceringsverantwoordelijken. Die toewijzing (allocatie) is een onderdeel van het proces om het elektriciteitsnet in balans te houden. De kosten van de balanshandhaving worden verrekend met de balanceringsverantwoordelijken. Door hierbij werkelijk gemeten meterstanden te gebruiken in plaats van schattingen, vindt de toewijzing aan balanceringsverantwoordelijken en de kostenverrekening eerlijk plaats.

Lees voor extra toelichting 'Hoe werkt het inschatten en verrekenen van onbalans op het elektriciteitsnet?'

Waarom is collectieve slimmeterallocatie nodig?

In het huidige allocatieproces (proces van toewijzen van de totale verbruikte en ingevoede hoeveelheid elektriciteit aan balanceringsverantwoordelijken) wordt voor een groot deel van de elektriciteitsaansluitingen een inschatting gemaakt op basis van gemiddelde profielen en historische gegevens. Deze profielen en historische inschattingen komen niet meer overeen met het huidige gebruik van het energienet waarin het verbruik steeds variabel en onvoorspelbaarder wordt. Dit verstoot het proces van toewijzing van energie en balanshandhaving en daarmee ook de handelsmarkt voor inkoop en verkoop van energie. Door in het allocatieproces gebruik te maken van gegevens uit de slimme meter sluit de toewijzing van energie nauwkeurig aan bij het werkelijke gebruik van het energienet. Hierdoor is de balans in het net beter te handhaven en beperkt het de kans op verstoring. Dit maakt ook de kosten voor het voorkomen van onbalans lager waardoor de kosten voor de klanten uiteindelijk ook lager worden.

Wat zijn de voordelen van collectieve slimmeterallocatie?

Collectieve slimmeterallocatie is accurater en transparanter, omdat toewijzing veel nauwer aansluit op het werkelijke, actuele verbruik en invoeding van energie. Het systeem werkt ook sneller, simpeler en goedkoper voor marktpartijen. Er zijn bijvoorbeeld achteraf minder verrekeningen nodig. Voor de marktpartijen is het bovendien eerlijker. Er wordt directer betaald voor het daadwerkelijke verbruik of invoeding van klanten. Daarnaast is de prijs voor het afnemen of invoeden van energie eerlijker. Er is namelijk een directere koppeling tussen de prijs en de vraag en het aanbod van energie op dat moment. Als een klant een elektrische auto oplaadt op een tijdstip dat veel klanten energie verbruiken, is de leverancier duurder uit dan wanneer weinig klanten energie gebruiken. Door de directere koppeling tussen verbruik en afrekening kunnen marktpartijen met nieuwe producten en diensten inspelen op de momenten dat er goedkope of veel duurzame energie is. Daarmee stimuleren we de energietransitie in Nederland.

Wat is een slimme meter?

Een slimme meter is een digitale energiemeter die energieverbruik en -invoeding op afstand kan uitlezen. Op de websites van de regionale netbeheerders is meer informatie terug te vinden over de slimme meter:

- [Liander](#)
- [Enexis](#)
- [Stedin](#)
- [Westland Infra](#)
- [Coteg](#)
- [REND0](#)

Wil je weten wie je netbeheerder is voor elektriciteit of gas? Vul je postcode en huisnummer in op mijnaansluiting.nl.

Hoe gaan jullie om met mijn gegevens uit de slimme meter voor collectieve slimmemeterallocatie?

Voor collectieve slimmemeterallocatie worden gegevens gebruikt die afkomstig zijn uit de slimme meter. Het proces hiervoor ziet er als volgt uit:

- Elk kwartier registreert de slimme meter de meterstanden voor elektriciteit.
- De meterstanden worden achteraf en hoogstens één keer per dag uitgelezen door de uitleessystemen van de regionale netbeheerders.
- De bijbehorende volumes worden vervolgens door de regionale netbeheerder berekend en de meetdata worden door de netbeheerders gecontroleerd of ze technisch mogelijk zijn (de meterstanden moeten oplopen of gelijk zijn en er mag niet meer verbruikt of ingevoed zijn dan technisch mogelijk is).
- De regionale netbeheerders tellen de volumes per kwartier, balanceringsverantwoordelijke, leverancier en netgebied op. Doordat de gegevens uit de slimme meters direct per marktpartij en netgebied bij elkaar worden opgeteld, zijn deze niet meer herleidbaar tot individuele klanten. Zo blijft de privacy van de gebruikers gewaarborgd.
- De opgetelde volumes worden in de markt uitgewisseld met de betreffende balanceringsverantwoordelijken en de landelijke netbeheerder voor elektriciteit. De landelijke netbeheerder verreken vervolgens de onbalanskosten met de balanceringsverantwoordelijken die onbalans hebben veroorzaakt.

Zo kunnen we elektriciteit nauwkeuriger toewijzen aan én verrekenen met marktpartijen, gebaseerd op werkelijk gemeten energiestromen.

Wanneer wordt collectieve slimmemeterallocatie ingevoerd?

Voor de invoering van collectieve slimmemeterallocatie zijn we afhankelijk van wetgevingstrajecten. Momenteel mogen regionale netbeheerders zonder expliciete toestemming van de klant voor dit doel geen slimme meters uitlezen en de meetdata gebruiken voor allocatie. De Energiewet die in voorbereiding is voorziet in een wettelijk kader voor collectieve slimmemeterallocatie. Zie [Energiewet | Overheid.nl](#) | [Wetgevingskalender](#) voor de actuele stand van zaken.

Zijn alternatieve oplossingen overwogen?

Ja, door de gezamenlijke marktpartijen en netbeheerders zijn alternatieve oplossingen overwogen. Deze alternatieven boden echter geen adequate oplossing. De oplossing van collectieve slimmemeterallocatie met gemeten kwartierstanden zorgt voor een nauwkeurige, robuuste en toekomstvast toewijzing van

energievolumes aan marktpartijen en houdt daarbij tevens rekening met de privacy van de klant.

Moet ik na de invoering van collectieve slimmeterallocatie een dynamisch energiecontract met mijn leverancier afsluiten zoals een contract met uurtarieven?

Nee, dat hoeft niet. Door collectieve slimmeterallocatie worden in de markt nauwkeuriger energievolumes toegewezen aan marktpartijen. Dat betekent niet dat hierdoor ook het type contract aangepast hoeft te worden die een klant met zijn leverancier heeft. Klanten blijven zelf de vrijheid houden om hun leverancier en type contract te kiezen.

Wat merken consumenten en bedrijven uiteindelijk als collectieve slimmeterallocatie is ingevoerd?

Consumenten en bedrijven merken niets van de invoering van collectieve slimmeterallocatie. Met collectieve slimmeterallocatie zorgen we voor een goed werkend energiesysteem en gezonde energiemarkt in Nederland. Consumenten en bedrijven hoeven er ook niets voor te doen. Collectieve slimmeterallocatie maakt gebruik van de slimme meters die al geplaatst zijn.

Kunnen netbeheerders straks zien wanneer ik mijn wasmachine aanzet?

Met behulp van de slimme meter ziet de netbeheerder achteraf dat er stroom verbruikt is. Maar niet waarvoor. Om dat als netbeheerder te kunnen analyseren zou de netbeheerder exact moeten weten welke apparaten er in een huishouden staan. En dat inzicht heeft men natuurlijk niet.

Wil je meer weten over hoe de netbeheerders omgaan met privacy en de slimme meter? Op de websites van de regionale netbeheerders is meer informatie hierover terug te vinden:

- [Liander](#)
- [Enexis](#)
- [Stedin](#)
- [Westland Infra](#)
- [Coteq](#)
- [RENDO](#)

Wil je weten wie je netbeheerder is voor elektriciteit of gas? Vul je postcode en huisnummer in op mijnaansluiting.nl.

Kan ik voorkomen dat mijn slimme meter wordt uitgelezen?

Ja, klanten kunnen zichzelf melden bij de regionale netbeheerder als ze niet willen dat de meterstanden automatisch worden doorgestuurd. Daarmee vervallen ook de voordelen van de slimme meter. Ze moeten dan bijvoorbeeld jaarlijks zelf hun meterstanden doorgeven en ontvangen geen verbruiksoverzichten meer.